

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
Iesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

IV. Probatur eadem veritas testimoniis Patrum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

CAPVT QVARTVM.

Probatnr eadem veritas testimonii Patrum.

VLTIMO loco probanda est eadem veritas testimonii Patrum: semper enim in Ecclesia ista fidei legitur. Ac PRIMVM ipso tempore Apostolorum CLEMENS Romanus lib. 8. constit. cap. 17. in 2. editione, cap. 20. iubet peracta Communione, quod super de corpore Domini, reponi à Diaconis cum debita reuerentia in pastophorio. Quid autem sit pastophorium, cap. 21. Hieronymus in comment. cap. 22. Isaiæ, ubi dicit, pastophorium significare tabernaculū, seu thalamum, ubi templi positus habitat. Hinc igitur Apostoli vas illud, in quo Sacramentum asseruandum recōdebatur, pastophorion dixerunt, quòd in eo Sacramento verè Christus sit, qui est verus templi Præpositus. Opera autem Clementis, et si non ab omnibus recipiantur, tamen Kemnitius repudiare non potest, quia qui (vt infra videbimus) vtitur eiusdem Clementis testimonio, contra Catholicos.

Post annum Domini C. primo seculo post Apostolos IUSTINVS in Apologia 2. prope finem, scribit post facta peracta in Ecclesia, dari consueuisse Eucharistiam Diaconis deferendam ad absentes fratres, qui aliqua de causa impediri fuerant, ne interessent celebrationi mysteriorum. Quo loco debitari non potest, quin Diaconi non antè discederent: et consequentia actione, quam tota actio finiretur: ex quo aperitur sequitur, post ipsam actionem totam, fuisse in Eucharistia verum Sacramentum, ac verum Christi corpus. Nam alioquin quorsum ille labor deferendi Eucharistiam ad absentes?

Eodem seculo IRENÆVS in epistola ad Victorem Papam quam refert Eusebius lib. 5. hist. cap. 24. testatur morem illius temporis, vt Papa Eucharistiam mitteret in signum pacis, & communionis ad alios Episcopos. At quid, quæsitum tebat, si Eucharistia non est, nisi dum manducatur, vel dum peragitur sacra Cœna?

Post annum Domini CC. TERTVLLIANVS in 2. libro de vxorem, testatur consueuisse suo tempore deferre Christianos Eucharistiam ad suas domos, vt ibi eam oportuno tempore sumerent: *Non sciet, inquit, maritus, quid in oculis eius omnem cibum sumas?*

Eodem

Eodem seculo CYPRIANVS in sermone de lapsis: *Mulier quadam, inquit, cum arcam suã, in qua sanctum Domini fuerat, indignis manibus tentasset aperire, igne inde surgente deterrita est.* At quid, obsecro, in illa arca includi potuit, si Eucharistia (de ea enim loquitur) extra actionem Cœnæ, neque corpus Domini est, neque Sacramentum?

Eodem seculo DIONYSIVS ALEXANDRINVS in epist. ad Fabium, quam refert idem Eusebius lib. 6. hist. cap. 36. scribit, Serapionem quendam in extremis agentem misisse puerum ad presbyterum, vt ad se veniret cum Sacramēto Eucharistiæ: sed presbyterum fortè tunc ægrotantem non potuisse per se accedere, sed misisse per eundem puerum particulam Eucharistiæ. Ex quo loco apertissimè patet, morem fuisse asseruandi Eucharistiam propter ægrotos: neq; enim presbyter ille tunc sacram Cœnam celebrauit, quippe qui ægrotabat, & fortè hora intempestiua erat.

Eodem seculo S. THARSICIVS Martyr (vt scribitur in vita S. Stephani I. Papæ, & apud Bedam in Martyrologio die 15. Augusti) cum Eucharistiam deferret, & paganis quærentibus, quid illud esset, nolisset aperire, ab illis continud necatus est, & tamen diuino miraculo ita Sacramentum disparuit, vt nunquam sacrilegi illi inuenire illud potuerint.

Post annum Domini CCC. exstat insigne testimonium Concilij I. NICÆNI, can. 14. aliàs 18. aliàs 20. vbi iubet Synodus, vt in absentia presbyterorum, Diaconi Eucharistiam porrigant. Ex quo euidenter colligitur, Eucharistiam seruari solitam in Ecclesia, vt distribui posset quouis tempore, etiam quando Cœna non celebratur. Nam loqui Conciliũ de tempore, quo sacra Cœna non celebratur, perspicuum est, quia Cœna sine presbyteris celebrari non potest: Diaconis enim non est data auctoritas offerendi, vt in eodem canone legimus. Est autem hic OBSERVANDVM, istam partem canonis non haberi in omnibus editionibus, tamen haberi expressè apud Ruffinum, lib. 10. historiæ, cap. 6. Canones autem, quos Ruffinus descripsit, esse ipsos veros, & authenticos Nicæni Concilij canones, testatur etiam S. Cyrillus in epistola ad Concilium Carthaginense, quæ exstat in tomo 1. Conciliorum in actis Concilij Africani: quod est obseruandum propter Kemnitium, qui in dubium reuocare istum canonem contendit.

In eodem Niceno exstat canon 13. & quidem in omnibus editionibus, in quo Patres iubent, ut secundum antiquam regulam in mortis articulo nemini denegetur sacra Communio: qui canon sæpe postea renouatus fuit in Conciliis posterioribus. Certum autem est ægrotos in articulo mortis existentes ad Ecclesiam venire non potuisse: certum est etiam non potuisse celebrari in cubiculis singulorum ægotantium totam actionem Cœnæ, & præsertim secundum opinionem aduersariorum, qui damnant Missas priuatas: ergo necesse est, ut Eucharistia seruetur consecrata pro ægrotis, vel certe extra actionem publicæ Cœnæ, quam solam pro vera Cœna agnoscunt aduersarij, Eucharistia ægrotis præberetur.

Eodem seculo BASILIVS in epistola ad Cæsariam Patriciam, testatur, Anachoretas qui non poterant commode sepius Ecclesias frequentare, consueuisse Eucharistiam secum in eremum deferre: quæ epistola, licet non habeatur in omnibus exemplaribus, tamen passim citatur etiam ab ipso Kemnitio.

Eodem seculo Gregorius NAZIANZENSIS in orat. in Gorgoniam testatur, sanctam illam sceminam nocturno tempore in Ecclesia ad altare procubuisse, & partem Eucharistie, quam fortè seruauerat de more illius temporis, in conspectu habuisse. Quod etiam testimonium clarissimum est; neque enim tunc sancta Cœna celebrabatur, cum & nocturnum tempus esset, & ipsa sola in templum ad orandum se recepisset.

Eodem seculo AMBROSIVS in orat. de obitu Saryri fratris sui, cap. 7. scribit, cum in oratio inuolutam Eucharistie particulam suspendisse ad collum suum in periculo naufragij, & eo auxilio fretum se deiecit in mare, ac liberum ad litus euasisse.

De hoc exemplo multa garrit Petrus Martyr in lib. contra Gardinerum, obiecto 88. PRIMO dicit, hanc esse fabulam ab Ambrosio, non tam ut Episcopo, aut Theologo, quam ut Rhetore narratam. SED refellitur mendacium istud ab ipso Ambrosio, qui eam historiam narrat, ut inde religionem Saryri demonstret, & ut rem verissimam, & multis notam refert.

SECUNDO, reprehendit Ambrosium, ac dicit, eum excusari non posse, quod factum illud Saryri laudauerit. SED ad Ambrosij defensionem satis est illum esse Ambrosium, istum esse infelicem apostatam.

TERTIO

TERTIO dicit, inde refutari huius temporis superstitiones. Nunc enim Eucharistia sub clauibus asseruatur, nec sine pompa, & luminibus producitur; tunc omnibus etiam Catechumenis, qualis erat Satyrus, permittebatur. At nunc sub clauibus seruatur propter abusus, qui paulatim exorti sunt: tunc autem, cum simpliciores essent Christiani, nec dum cepissent ad magias abuti Sacramentis, facilius permittebantur, nec tamen etiam tunc licebat Catechumenis Eucharistiam sumere, aut etiam videre. Vnde ibidem Ambrosius dicit, Satyrum non fuisse ausum Eucharistiam videre, & multo minus ore percipere, sed ne omni praesidio careret, iussisse sibi à fidelibus, qui in eadem nauí erant, & Eucharistiam secum habebant, particulam inuolutam orario sibi tradi. Quod autem creuerit honor externus sanctissimi Sacramenti, praesertim deuotione interna decrescente, nemini displicere potest, nisi hostibus Christi, & religionis.

QUARTO dicit, crimen idololatriæ Satyrum commisisse, dum spem in Eucharistia posuit; & tamen ibidem continuo addit, fortasse Deum ornare voluisse reliquias illas Eucharistiæ, miraculo, vt quondam ossa Helisei, & pallium Helie. At quomodo ista cohærent, vt Deus miraculo ornauerit Eucharistiam in gratiam idololatriæ? num Deo fortasse placet idololatria, vt etiam miraculis confirmare voluerit?

QUINTO dicit, Satyrum forè alicunde suffuratum illam particulam Eucharistiæ. At Ambrosius dicit, eum accepisse à Christianis, qui erant in nauí.

SEXTO dicit, illas reliquias non fuisse Sacramentum, sed tantum reliquias quasdam panis, quæ extra vsus Cœnæ Sacramenta dici non possunt. At AMBROSIVS disertis verbis vocat Sacramentum: *Quos, inquit, inuitatos esse cognouerat, ab his diuinum illud fidelium Sacramentum poposcit.*

Post annum C. D. S. Ioannes CHRYSOSTOMVS in epist. priore ad Innocentium Papam, quæ exstat tum inter opera eiusdem Chrysostomi, tomo 5. tum apud Nicephorum lib. 13. cap. 19. scribit, milites quosdam ad vesperam magni Sabbati Sanctuarium ingressos tantum excitasse tumultum, vt etiam sacratissimus Domini sanguis, qui in Sanctuario erat, in eorum vestes effunderetur. Quod autem id gestum non fuerit, dum sacra Cœna celebraretur, sed extra illam actione, patet ex eodem loco: ibi enim Chrysostomus dicit, hoc factum esse,

D d d 2   cum

cùm mulieres iam præpararentur ad Baptismum. Itaque tum imminebat Baptismus, qui in Sabbato Paschali celebrari solet: constat autem mysterium Eucharistiæ semper celebrari post Baptismum, non ante, vel simul cum Baptismo, nimirum, ut Neophyti tunc primùm sancto illi mysterio intersint, & Eucharistiã percipiant. Quare sanguis ille Dominicus, qui in Sanctuario erat, non tunc consecratur, aut disti- buebatur, sed aliquo alio die consecratus fuerat.

Eodem seculo S. HIERONYMVS in epistola ad Rusticum laudat S. Exuperium Tholosæ Episcopum, quod ob inopiam voluntariam cogeret Christum corpus in canistro portare.

Eodem seculo S. CYRILLVS in epist. ad Calosyrium, infamare dicit eos, qui asserunt, Eucharistiã, si in alterum diem seruetur, vim suam amittere: vbi apertissimè errorem istum nostrorum aduersariorum reprehendit.

Post annum Domini D. S. BENEDICTVS, vti eius vita scribit S. Gregorius, li. 2. Dialogorum, cap. 24. cùm defunctus quidam Monachus sepeliri nequiret, misit aliquos, qui Eucharistiã super pectus mortui ponerent, & eo facto sepeliri potuit. Et sanè delatio Eucharistiæ cùm supra mortui pectus poneretur, non fuit vlla actio Cœnæ Dominicæ; neq; S. Benedictus Eucharistiã tunc consecrauit, quippe qui Sacerdos non erat, sed habebat in Ecclesia sua asseruatam, de more totius Ecclesiæ. Vbi etiam NOTANDVM est mendacium Petri Martyris in lib. contra Gardinerum, obiectione 38. quo in loco, vt hoc exemplum odiosum faciat, scribit iussu Benedicti, Eucharistiã in os mortui fuisse iniectam: *Benedictus, inquit Pseudomartyr, iussit Eucharistiã in os inferi defunctæ mulierculæ*; quod est apertum mendacium. Nam hæc sunt verba S. Benedicti referente S. Gregorio: *Ite, & hoc Dominicum corpus supra pectus eius cum magna reuerentia ponite*. Neq; credendum est, relictum Dominicum corpus in sepulchro cum homine mortuo, sed tantùm positum supra pectus eius, dum collocaretur in tumulo, ac deinde continuò ablatum. Nisi fortè loquatur Petrus Martyr de eo, quod scribit Gregorius, cap. superiore de duabus sanctimonialibus: sed in eo etiam mentiretur iste miserrimus Pseudomartyr; non enim Benedictus iussit inferi Eucharistiã in os earum defunctorum mulierum, sed pro illis Domino immolari.

Eodem seculo Monachi quidam S. Gregorij à Constanti-
nopolis

no poli Romam nauigantes, in naui secum Eucharistiam de-
ferebant, vt in periculo naufragij non sine Communione di-
scederent. Refert Ioan. Diaconus in vita S. Gregorij, lib. 2. c. 33.

Post annum Domini DC. in Synodo, quæ dicitur Quini-
secta, can. 52. statuunt Patres illi, vt in Quadragesima solùm
die Sabbathi, & die Dominico consecratio fieret, aliis diebus
communicarent ex præsanctificatis. Itaque seruabant Eucha-
ristiam consecratam, vt minimum sex diebus, id est, à die Do-
minico vsque ad sequentem feriam sextam.

Atque hæc ex Patribus satis esse possunt: nam tempora po-
steriora ab aduersariis planè contemnuntur. Et præterea ex-
stant multa decreta Conciliorum de hac re, vt Turonensis,
Vormatiensis, Aurelianensis; quæ vide apud Burckhardum,
lib. 7. decreti, & Iuonem parte 2. decreti, & Gratianum de con-
secr. dist. 2.

CAPVT QVINTVM.

*Diluuntur responsiones aduersariorum ad testi-
monia Patrum.*

D HÆC, & huiusmodi testimonia Ioannes Cal-
uinus vno verbo respondens, lib. 4. Instit. cap. 17. §.
39. *Sed enim, inquit, qui sic faciunt, habent veteris
Ecclesia exemplum. Fateor. Verùm in re tanta, &
in qua non sine magno periculo erratur, nihil tutius est, quàm
ipsam veritatem sequi.* Hæc ille. SED non fuit vnquam quæ-
stio, tutiusne sit sequi veritatem, an falsitatem, sed quæstio est
à qua parte stet veritas: & sanè nisi planè desipimus, tutius est
in re tanta, & in qua non sine magno periculo erratur, vete-
rem Ecclesiæ consuetudinem, & doctrinam, quàm nouas ad-
inventiones sequi.

Petrus Martyr à Caluino in hac parte non dissentit, nisi
quod impudentius, & nominatim, nunc Ambrosium, nunc
Nazianzenum, nunc Bernardum, nunc Damascenum, nunc
alios reprehendit.

Vnus est Martinus Kemnitius, qui sic omnia confundit, vt
nescias, vtrum Patres sequi, an ab eis dissentire constituerit.
Dux tamen colliguntur ex eius verbosissima disputatione re-
sponsiones. PRIMÆ est, illa testimonia simpliciter admitten-
da, quæ habent ab ipsa actione Cœnæ missam fuisse Eucharis-
tiam ad absentes, vel ad ægrotos, vt eam continuò sumerent: